

ANDRZEJ DAKOWICZ

INTELIGENCJA EMOCJONALNA MŁODYCH KOBIET O WYŻSZYM I NIŻSZYM POZIOMIE DOJRZAŁOŚCI PSYCHICZNEJ DO MAŁŻEŃSTWA

Małżeństwo jako najpowszechniejsza forma relacji między kobietą a mężczyzną podlega różnym wpływom, które modyfikują poziom zadowolenia z ich związku (Dąbrowska, 2001; Dakowicz, 2014a; Ślusarczyk, Kwiatkowska i Czyżkowska, 2024). W małżeństwie zdarzają się sytuacje dramatyczne, w których małżonkowie czują się nieszczęśliwi, co prowadzi do rozpadu małżeństwa i destrukcji życia rodzinnego (Amato, 2010; Lubiński, 2014; Drożdż, 2016), ale nierzadko okazuje się, że zwyczajne pary małżeńskie przeżywają ogromną radość z tworzonego związku, stając się nadzwyczajnymi wzorami cnót (Holböck, 2004; Kindziuk, 2020; Bugała, 2023).

Mimo nieustannie zmieniającej się rzeczywistości i trendów w życiu społecznym, szczęśliwy, udany związek małżeński kobiety z mężczyzną nadal pozostaje najważniejszym pragnieniem młodzieży (Biernat i in., 2007; Świątkiewicz, 2016; Mariański, 2023).

Przygotowanie do małżeństwa, które w perspektywie ma stworzyć sposobność do pełnego rozwoju kobiety oraz mężczyzny, a przez to doprowadzić do relacji satysfakcjonującej oboje małżonków, jest procesem stopniowym i ciągłym, obejmującym trzy zasadnicze etapy: dalszy, bliższy i bezpośredni (Jan Paweł II, 1987). Przygotowanie dalsze rozpoczyna się w dzieciństwie, gdy odkrywamy siebie jako istoty obdarzone złożoną i bogatą psychiką, własną niepowtarzalną osobowością z mocnymi i słabymi stronami (Braun-Gałkowska, 2008). Przygotowanie bliższe, mające znacznie szerszy zakres, w odpowiednim momencie i na miarę konkretnych potrzeb zmierza ku przygotowaniu do życia we dwoje, ukazując małżeństwo jako stale

---

Dr ANDRZEJ DAKOWICZ – Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Nauk o Edukacji, Katedra Studiów Społecznych i Edukacyjnych; adres do korespondencji: ul. Świerkowa 20 B, 15-328 Białystok; e-mail: a.dakowicz@uwb.edu.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3614-8985>.

rozwijającą się relację międzyosobową mężczyzny i kobiety (Dakowicz i in., 2014). Przygotowanie bezpośrednie jest realizowane podczas kursów przedmażeńskich odbywających się w okresie poprzedzającym ślub (Braun-Gałkowska, 2009). Wówczas przechodzi się do praktycznych zagadnień związanych z funkcjonowaniem konkretnej pary narzeczonych, których przepracowanie usprawnia podjęcie wspólnej drogi życia małżeńskiego (Kostrubiec-Wojtachnio, 2012; Wolińska-Łoś, 2012).

Podstawowym warunkiem umożliwiającym tworzenie związku małżeńskiego zdolnego do podejmowania życiowych wyzwań jest dojrzałość psychiczna małżonków (Weryszko, 2020), którego istotnym elementem jest prawidłowo ukształtowana sfera emocjonalna (Zyskowska, 2021). Umiejętne rozpoznawanie i adekwatne komunikowanie stanów afektywnych odgrywa bardzo ważną rolę w kreowaniu klimatu bliskich, intymnych relacji interpersonalnych (Adamczyk, 2013; Trzebińska i Gabińska, 2015).

1. SFERA AFEKTYWNA JAKO ISTOTNY ELEMENT ZWIĄZANY Z DOJRZAŁOŚCIĄ PSYCHICZNĄ DO MAŁŻEŃSTWA

Dojrzałość psychiczna do małżeństwa – najogólniej rzecz ujmując – najbardziej jest zbliżona do dojrzałości osobowościowej, w której zwraca się uwagę na powiększanie wewnętrznego bogactwa przeżyć, dążenie do szczęścia, wybór celów i realizowanie dążeń życiowych, giętkość adaptacyjną, zwiększanie odporności na frustrację, klasyfikowanie hierarchii wartości, zaangażowanie na rzecz dobra wspólnego, transgresję, kształtowanie szacunku wobec drugiego człowieka, wyrabianie odpowiedzialności, dążenie do rozsądnej autonomii, budowanie dojrzałości moralnej (Oleś, 2011). Określając wężziej, ze względu na szczególnie bliską relację na całe życie z konkretną osobą, można przyjąć, że dojrzałość psychiczna do małżeństwa to zdolność do racjonalnego i realistycznego myślenia, wewnętrznej autonomii, podmiotowego traktowania drugiego człowieka oraz wglądu w motywy własnego postępowania (Chlewiński, 1991). Rozpoznawanie przeżywanego stanów emocjonalnych umożliwia rozwój uczuć wyższych – od miłości, poprzez etyczno-moralne i intelektualne, aż do społecznych. Jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego istnieje możliwość określenia poziomu uczuć społecznych wyrażanych przez kandydata na współmałżonka, który będzie miał istotny wpływ na klimat tworzonej relacji małżeńskiej.

Najniższy poziom uczuć społecznych wyraża się w postawie roszczeniowej, oczekiwaniu, że druga strona będzie mnie obsługiwała. Następnym poziomem charakteryzuje zabieganie przymilne lub gniewne – w zależności od potrzeb postawa albo wyjątkowo przyjazna, albo tendencja do obrażania się. Kolejny poziom przejawia się zdolnością do kompromisu, strategicznej i realistycznej oceny sytuacji, umiejętnością zapamiętania nad swoimi emocjami. Jeszcze wyższy poziom cechuje się umiejętnością

obdarowywania innych. Osoba z taką umiejętnością nie tylko bierze, ale też daje innym. Nagrodą dla niej jest radość z tego, że inni przyjmują z wdzięcznością dary, które zostały im ofiarowane. Poziomem najwyższym uczuć społecznych jest twórcza współpraca, która polega na braku nastawienia konsumpcyjnego. Osoba jest twórczo ukierunkowana. Czerpie radość ze wspólnego działania (Rostowska, 2003).

Dojrzałość do małżeństwa – jako efekt współdziałania wielu cech osobowości (Nęcka, 2023) – istnieje wówczas, gdy osoba jest zdolna odnieść się do niepowodzeń w życiu małżeńskim, podobnie jak do występujących w nim sukcesów. Potrafi przeżywać konstruktywnie negatywne stany emocjonalne, np. porażki, jak i pozytywne, np. sukcesy. Polega na uświadamianiu sobie przeżywanych emocji i wyrażaniu ich zgodnie z przyjętymi w społeczeństwie normami. Prawidłowy rozwój uczuciowy doprowadza do osiągnięcia dojrzałości emocjonalnej oraz umiejętności świadomego kierowania swoimi emocjami i kontroli swojego zachowania. W konsekwencji postawa wobec siebie i innych ludzi przeobraża się, stopniowo są odrzucane postawy egocentryczne, a w ich miejsce pojawiają się postawy prospołeczne, wzmacniające pozytywne relacje z otoczeniem. Następuje także przejście od heteronomicznego do autonomicznego sposobu oceny siebie (Studen, 2000).

Zaprezentowane rozumienie dojrzałości do małżeństwa w sferze emocjonalnej jest znaczeniowo zbliżone do inteligencji emocjonalnej (Salovey i Mayer, 1990), w której zwraca się uwagę na: 1) znajomość własnych emocji – samoświadomość, rozpoznawanie uczuć w chwili, kiedy nas ogarniają; 2) kierowanie emocjami – samoregulacja polegająca na kontrolowaniu siebie i panowaniu nad silnymi emocjami, które nami rządzą, a także kierowaniu ich na drogę pozytywnych odczuć i konstruktywnych celów; 3) motywację – umiejętność pełnego angażowania się i dążenia do osiągnięcia założonych celów; 4) empatię – umiejętność dostrzegania i rozpoznawania uczuć, wartości i potrzeb innych, okazywania im wrażliwości; 5) umiejętności społeczne – dotyczą zarówno zdolności kierowania emocjami innych ludzi, poprawnego radzenia sobie z własnymi emocjami w relacjach społecznych, jak i zdolności poprawnego interpretowania sytuacji społecznych, by unikać konfliktów i problemów komunikacyjnych (Goleman, 1997).

2. PROCEDURA BADAŃ WŁASNYCH

Tworzenie w przyszłości stabilnej, odpowiedzialnej relacji małżeńskiej zakłada pewien wyjściowy poziom dojrzałości psychicznej (Wieradzka-Pilarczyk i Pilarczyk, 2017), również w zakresie sfery emocjonalnej (Leszczyński, 1997; Pilarczyk, 2023), której jednym z aspektów jest inteligencja emocjonalna (Łodygowska i Chęć, 2020; Dakowicz i Dakowicz, 2022).

Celem pracy była próba określenia, czy dojrzałość psychiczna do małżeństwa młodych kobiet ma związek z inteligencją emocjonalną. Problem główny polegał na określeniu związku między dojrzałością psychiczną do małżeństwa młodych kobiet a ich inteligencją emocjonalną.

Analiza literatury (Smith, Heaven i Ciarrochi, 2008; Rys, Greszta i Grabarczyk, 2019; Dakowicz, 2020; Dakowicz, 2021) z zakresu poruszanej problematyki skłania ku postawieniu następujących hipotez:

H0 – Dojrzałość psychiczna do małżeństwa młodych kobiet ma związek z ich inteligencją emocjonalną.

H1 – Młode kobiety o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa charakteryzują się wyższym poziomem inteligencji emocjonalnej niż młode kobiety o niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa.

Badania zostały przeprowadzone przy użyciu Skali Dojrzałości do Małżeństwa – SKALDOM II (Rys i Sztajerwald, 2019) oraz Kwestionariusza Inteligencji Emocjonalnej – INTE (Jaworowska i Matczak, 2001).

Maria Rys i Tomasz Sztajerwald (2019) opracowali Skalę Dojrzałości Psychicznej do Małżeństwa – SKALDOM II, która pozwala na ocenę dojrzałości małżeńskiej osób już będących małżonkami, jak również przewidywać dojrzałość u osób niebędących jeszcze w związku małżeńskim. Skala składa się z 10 skal: I. Realnego stosunku do świata; II. Akceptacji siebie; III. Zaspokajania potrzeb; IV. Sfery uczuciowej; V. Komunikacji i rozwiązywania konfliktów; VI. Postawy wobec miłości i wierności; VII. Wewnętrznej integracji i odpowiedzialności; VIII. Hierarchii wartości ważnych w życiu małżeńskim i rodzinnym; IX. Gotowości do poświęceń; X. Sensu życia. Przeprowadzona analiza czynnikowa wyłoniła trzy główne skale, obejmujące następujące obszary:

Skala I – Akceptacja siebie (zawiera dotychczasową akceptację siebie i zaspokajanie potrzeb – 10 twierdzeń).

Skala II – Wewnętrzna integracja i podejście do świata (zawiera realny stosunek do świata, komunikacji i rozwiązywania konfliktów oraz wewnętrznej integracji i odpowiedzialności – 14 twierdzeń).

Skala III – Podejście do małżeństwa i życia rodzinnego (zawiera dotychczasową postawę wobec miłości i wierności, hierarchii wartości ważnych w życiu małżeńskim i rodzinnym oraz gotowości do poświęceń – 14 twierdzeń).

Skala SKALDOM II zawiera w sumie 38 twierdzeń, przy których badany zgodnie z instrukcją oznacza odpowiedź najbardziej adekwatną dla siebie w skali od 1 („zdecydowanie nie”) do 5 („zdecydowanie tak”).

Skala I. Akceptacja siebie. Wyższy wynik osiągnięty w tej skali określa prawidłową akceptację samego siebie u badanej osoby. Taka osoba czuje się kochana i potrzebna, zna swoje mocne i słabe strony, ceni własną godność i wierzy w swoje możliwości. Potrafi troszczyć się o zaspokajanie własnych potrzeb, które uważa

za równie ważne, jak potrzeby innych. Rozmawia z bliskimi w przypadku, gdy te potrzeby nie są zaspokajane, oraz prawidłowo funkcjonuje w sferze uczuciowej, co przekłada się na zdolność nawiązywania stabilnych i głębokich relacji uczuciowych. Osoba akceptująca siebie, tworząc trwały związek, nie jest skłonna ulegać urokowi kogoś nowo poznanego ze względu na jego atrakcyjność. Nie przejmuje się drobiazgami, natomiast poważnie traktuje rzeczy istotne. Nie występują u niej poważne kompleksy dotyczące siebie.

Niższy wynik dotyczący akceptacji siebie przekłada się na poczucie bycia niepotrzebnym, niegodnym miłości. U osoby uzyskującej taki wynik mogą wystąpić problemy z nawiązywaniem głębokich i trwałych więzi, nawet z najbliższymi osobami. Pojawia się brak wiary w siebie, swoje możliwości oraz brak poczucia własnej godności i atrakcyjności. Osoba o niskiej akceptacji siebie nie potrafi troszczyć się o samą siebie, rozmawiać – nawet z najbliższymi – o swoich niezaspokojonych potrzebach. Brak stałości w uczuciach sprawia, że szybko fascynuje się osobami pojawiającymi się w otoczeniu, ocenianymi jako atrakcyjne, nawet jeśli obecnie funkcjonują w trwałym związku.

Skala II. Wewnętrzna integracja i podejście do świata. Wyższy wynik osiągnięty w tej skali wskazuje na troskę o to, aby być człowiekiem odpowiedzialnym za swoje decyzje i działania. Taka osoba troszczy się o siebie holistycznie, czyli w wymiarze somatycznym, psychicznym oraz duchowym. Podejmuje działania zgodnie z cennymi wartościami. Ma realistyczny stosunek do świata, przed podjęciem ważnej decyzji stara się poznać dokładnie wszystkie okoliczności, poznać wszelkie „za i przeciw”. Podejmuje działanie dopiero wtedy, gdy przeanalizuje każdą możliwość. Jest przekonana o potrzebie realnego patrzenia na życie. Przedkłada własne zdanie nad niezwyfikowany osąd innych. Woli podejmować działania niż pozostawać w sferze marzeń. Charakteryzuje się umiejętnością prawidłowej komunikacji, potrafi otwarcie przedstawić swoje stanowisko. W sytuacjach konfliktowych stara się szukać konstruktywnego rozwiązania, które będzie korzystne dla wszystkich.

Osoby osiągające niskie wyniki w tej skali mogą charakteryzować się brakiem odpowiedzialności, żyć niezgodnie z uznawanymi wartościami, podejmować decyzje pod wpływem impulsu, myśleć w sposób oderwany od rzeczywistości, przyjmować bezkrytycznie sądy i opinie innych. Może występować u nich brak radości życia czy pasji działania, a także problemy związane z komunikacją interpersonalną i rozwiązywaniem konfliktów. Nieprawidłowości te mogą wyrażać się w postawie dominującej, przerywaniu innym i narzucaniu swojego zdania, bądź też w postawie podporządkowanej, wyrażającej się w nieuzasadnionym ustępowaniu innym, zwłaszcza osobom bliskim w sytuacjach, które wymagają obrony własnego stanowiska.

Skala III. Podejście do małżeństwa i życia rodzinnego. Wyższy wynik w tej skali wskazuje na przekonanie, że są takie wartości, które mają duże znaczenie

w życiu i w razie potrzeby należy wiele poświęcić dla ich obrony. Do takich wartości należą: miłość, wierność i uczciwość małżeńska. Im wyższy wynik w tej skali uzyskuje badana osoba, tym bardziej ma pozytywne nastawienie do małżeństwa, rodziny czy posiadania potomstwa. Ceni miłość i wierność jako podstawę wspólnoty małżeńskiej, angażuje się w budowanie relacji i umacnianie trwałości więzi z osobami najbliższymi. Osoby osiągające wysokie wyniki w tej skali charakteryzują się zdolnością do poświęceń wobec innych, umiejętnością zauważania problemów z perspektywy drugiego człowieka. Chętnie angażują się w sprawy osób bliskich i w sytuacjach koniecznych potrafią wiele dla nich poświęcić.

Osoby osiągające niskie wyniki mają tendencję do przyjmowania postaw konformistycznych, dostosowywania swoich wartości do zmieniających się czasów i okoliczności. Są skłonne wśród cenionych wartości wyżej akceptować status społeczny niż małżeństwo czy rodzinę. Konsekwencją tego może być większe zaangażowanie w pracę zawodową niż w sprawy małżeństwa i rodziny. Takie osoby uważają, że wyrzekanie się czegoś dla kogoś, nawet dla osób najbliższych, nie ma już dzisiaj sensu. Osoby o niskich wynikach może charakteryzować liberalizm moralny, polegający na lekkomyślnym traktowaniu przysięgi wierności złożonej małżonkowi, tzn. dopuszcza się przyznanie pierwszeństwa fascynacjom uczuciowym w relacjach z innymi, także za cenę zdrady współmałżonka.

Kwestionariusz Inteligencji Emocjonalnej INTE został opracowany przez Aleksandrę Jaworowską i Annę Matczak (2001) na podstawie Measure of Emotional Intelligence (N.S. Schutte, J.M. Malouff, L.E. Hall, D.J. Haggerty, J.T. Copper, J.T. Cooper, C.J. Golden, L. Dornheim, 1998). Teoretyczną podbudowę kwestionariusza INTE stanowi koncepcja Petera Saloveya i Johna Mayera (1990) definiująca inteligencję emocjonalną jako zdolność człowieka do śledzenia zarówno własnych, jak również cudzych uczuć i emocji, różnicowania ich oraz wykorzystywania uzyskiwanych na tej drodze informacji w kierowaniu swoim myśleniem i działaniem.

Kwestionariusz INTE zawiera 33 pozycje, wobec których badany określa w skali od 1 („zdecydowanie nie zgadzam się”) do 5 („zdecydowanie zgadzam się”) w jakim stopniu odnoszą się one do niego. Minimalny wynik, jaki może uzyskać badana osoba, to 33 punkty, natomiast maksymalny to 165 punktów. Przeprowadzone badania potwierdziły wysokie walory psychometryczne Kwestionariusza INTE (Jaworowska i Matczak, 2001) i wysoką użyteczność w prowadzeniu badań naukowych dotyczących diagnostyki inteligencji w aspekcie emocjonalnym (Matczak i Knopp, 2013; Ładygowska i Chęć, 2020; Humeniuk, Tarkowski i Góral-Pótroła, 2022), dzięki czemu może być wykorzystany do oceny poziomu inteligencji emocjonalnej badanych osób.

Kierując się losowym doбором, zbadano 90 młodych kobiet pochodzących z Białegostoku i najbliższych okolic. Na podstawie wyniku uzyskanego w skali SKALDOM II

wyodrębniono 30 kobiet o wyższym i 30 kobiet o niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa, pomijając te, które uzyskały wyniki przeciętne. Kobiety charakteryzujące się wyższym poziomem dojrzałości psychicznej do małżeństwa osiągnęły średni wynik 152,7 punkta (minimalny 144, a maksymalny 185). Kobiety charakteryzujące się niższym poziomem dojrzałości psychicznej do małżeństwa uzyskały średni wynik 119,5 punkta (minimalny 95, a maksymalny 130). Biorąc pod uwagę charakterystykę badanych kobiet z obu grup, można stwierdzić, że otrzymane wyniki są do siebie bardzo zbliżone co do średniej wieku, poziomu wykształcenia, aktywności zarobkowej, typu związku rodziców i liczby rodzeństwa (Tabela 1).

Tabela 1. Charakterystyka badanych kobiet

Wybrane cechy		Kobiety o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa (n=30)	Kobiety o niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa (n=30)
Średnia wieku		22,1 roku	21,9 roku
Wykształcenie	średnie	23 (76,7%)	24 (80,0%)
	wyższe	7 (23,3%)	6 (20,0%)
Aktywność zarobkowa	tak	22 (73,3%)	21 (70,0%)
	nie	8 (26,7%)	9 (30,0%)
Związek rodziców	formalny	20 (66,7%)	26 (86,7%)
	separacja	0	1 (3,3%)
	rozwidzeni	10 (33,3%)	3 (10%)
Rodzeństwo	ma rodzeństwo	28 (93,3%)	29 (96,7%)
	jest jedyńakiem	2 (6,7%)	1 (3,3%)

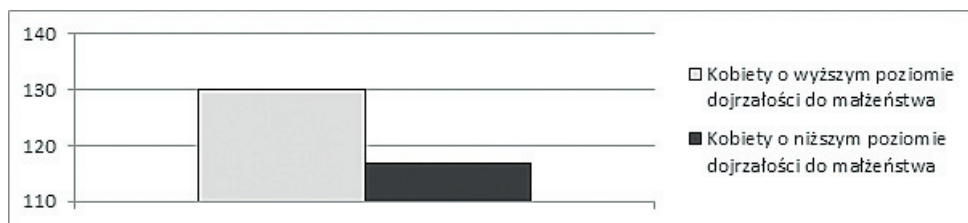
Źródło: Badania przeprowadzone w ramach projektu pt. „Dojrzałość psychiczna do małżeństwa młodych kobiet i mężczyzn”, realizowanego w roku akademickim 2021/2022 na seminarium licencjackim pod kierunkiem dra Andrzeja Dakowicza przez studentów III roku Kognitywistyki i Komunikacji w Instytucie Filozofii Uniwersytetu w Białymstoku: Natalię Artemiuk, Igę Baranowską, Patrycję Bielską, Martynę Kołosowską, Izabelę Olchanowską, Julię Ostrowską, Karolinę Sienkiewicz, Julię Winnicką i Emilię Zawadzką.

Wykorzystując odpowiednie testy statystyczne (Cypryńska i Bedyńska, 2013), porównano wyodrębnione grupy młodych kobiet stosując oprogramowanie IBM SPSS Statistics 28. Badane kobiety o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa charakteryzują się zdecydowanie większą inteligencją emocjonalną niż badane kobiety o niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa (Tabela 2: $t=3,70$; $df=58$; $p<0,001$).

Tabela 2. Wyniki uzyskane w Kwestionariuszu Inteligencji Emocjonalnej przez młode kobiety o wyższym i niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa

Kobiety o wyższym poziomie dojrzałości do małżeństwa (n=30)		Kobiety o niższym poziomie dojrzałości do małżeństwa (n=30)		Istotność różnic		
<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i> <
129,93	10,71	116,70	16,39	3,70	58	0,001

M – wartość średnia; *SD* – odchylenie standardowe; *t* – wartość testu t Studenta dla prób niezależnych; *df* – liczba stopni swobody; *p* – dwustronna istotność statystyczna

Wykres 1. Prezentacja inteligencji emocjonalnej kobiet o wyższym i niższym poziomie dojrzałości do małżeństwa

Źródło: badania własne.

3. INTERPRETACJA UZYSKANYCH WYNIKÓW

Młode kobiety o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa charakteryzują się znacznie wyższą inteligencją emocjonalną niż kobiety o niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa. Mają one większe zdolności warunkujące wykorzystywanie emocji przy rozwiązywaniu problemów, zwłaszcza w sytuacjach społecznych (Jaworowska i Matczak, 2001; Matczak, 2001). Łączy się to nierzadko z przewagą w przeżywanych emocjach sfery ekspresyjnej (np. odczytanie i odpowiedź na potrzebę drugiego człowieka) nad instrumentalną (np. podjęcie rywalizacji, aby okazać swoją wyższość) (Dakowicz, 2000). Mają większą świadomość własnych emocji, potrafią je rozpoznawać na bieżąco (Adamczyk, 2013), co ma istotny wpływ na proces kierowania nimi, aby sprzyjały osiągnięciu stawianych w życiu celów (Tomorowicz, 2011). Takim osobom towarzyszy wysoki poziom empatii, dostrzegania i rozpoznawania uczuć innych (Kaźmierczak, 2013; Dakowicz, 2014b). W bliskich relacjach umiejętnie kierowanie się zaobserwowanymi emocjami sprzyja konstruktywnemu rozwiązywaniu zaistniałych konfliktów (Kriegerlewiec, 2005).

Dojrzałość psychiczna do małżeństwa wyraźnie łączy się z wyższym poziomem inteligencji emocjonalnej. Inteligencja emocjonalna jest kompetencją, którą człowiek nabywa od wczesnego dzieciństwa jako członek rodziny (Korol, 2015). Im wyższy jest poziom dojrzałości rodzicielskiej rodziców, tym większe prawdopodobieństwo ukształtowania wyższej inteligencji emocjonalnej u ich dzieci (Martowska, 2007). Stopniowe, łagodne, adekwatne do możliwości rozwojowych dziecka wejście w kolejne kręgi społeczne stwarza możliwość rozwoju zawartego w człowieku potencjału inteligencji emocjonalnej (Kowalik-Olubińska, 2005; Płaczekiewicz, 2020; Chełminiak, Górka i Mącik, 2023; Górska, 2024). To, że człowiek rozwija się przez całe życie (Trempała, 2011; Dryll i Cierpka, 2023), niesie ze sobą nadzieję wyrównania utraconych możliwości korzystnego wpływu środowiska rodzinnego czy też tych środowisk społecznych, które miały pomóc w rozwoju (np. szkoły, grupy rówieśniczej). W tym przypadku, już jako osoba dorosła, ma możliwość świadomej oceny trudności, których doświadczą, np. nieumiejętności nazywania i wyrażania przeżywanych emocji lub wyboru najlepszej formy pracy nad sobą, która w sposób efektywny doprowadzi do wzrostu kompetencji emocjonalnych w tym obszarze (Schmidt, 2000; Chrost, 2011; Smoleń i Iskra, 2023).

*

Celem pracy była próba określenia, czy dojrzałość psychiczna do małżeństwa młodych kobiet rozumiana jako akceptacja siebie, wewnętrzna integracja i podejście do świata oraz podejście do małżeństwa i życia rodzinnego ma związek z ich inteligencją emocjonalną? Badania przeprowadzone wśród młodych kobiet wykazały, że wyższy poziom dojrzałości psychicznej do małżeństwa łączy się z wyższym poziomem inteligencji emocjonalnej.

Stwierdzona zależność otwiera drogę do podjęcia w przyszłości badań, szczególnie o charakterze longitudinalnym, gdzie inteligencja emocjonalna młodych kobiet o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa byłaby predyktorem pozwalającym przewidywać tworzenie przez nie związków małżeńskich charakteryzujących się wysoką jakością. Zasluguje to na uwagę tym bardziej, że inteligencję emocjonalną można rozwijać.

BIBLIOGRAFIA

- ADAMCZYK, K. (2013). Inteligencja emocjonalna i system wartości małżonków a ich komunikacja interpersonalna. *Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio*, (2), 72–101.
- AMATO, P. R. (2010). Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 650–666. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x>

- BIERNAT, T., DYCZEWSKI, L., SOBIERAJSKI, P., i SZULICH-KALUŻA, J. (2007). Wyobrażenia młodzieży w Polsce o małżeństwie. *Paedagogia Christiana*, 19(1), 137–155. <https://doi.org/10.12775/PCh.2007.009>
- BRAUN-GALKOWSKA, M. (2008). *Psychologia domowa*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- BRAUN-GALKOWSKA, M. (2009). *Zaprosili także Jezusa. Konferencje przedmażeńskie*. Lublin: Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej Gaudium.
- BUGAŁA, A. (2023). *Ulmowie. Sprawiedliwi i błogosławieni*. Kraków: Wydawnictwo Esprit.
- CHELMINIAK, L., GÓRSKA, A., i MĄCIK, D. (2023). Perfekcjonizm i samoakceptacja a jakość relacji interpersonalnych. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J– Paedagogia-Psychologia*, 36(4), 221–242. <http://dx.doi.org/10.17951/j.2023.36.4.221-242>
- CHLEWIŃSKI, Z. (1991). *Dojrzałość: osobowość, sumienie, religijność*. Poznań: Wydawnictwo „W drodze”.
- CHROST, M. (2011). Kształtowanie kompetencji emocjonalnych w procesie formacji świeckich konsekrowanych. *Teologia Praktyczna*, (12), 109–125. <https://doi.org/10.14746/tp.2011.12.07>
- CYPRYŃSKA, M., i Bedyńska, S. (2013). Testy t-Studenta i ich nieparametryczne odpowiedniki. W: S. Bedyńska, i M. Cypryńska (red.), *Statystyczny drogowskaz 1. Praktyczne wprowadzenie do wnioskowania statystycznego* (s. 159–194). Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Sedno.
- DAKOWICZ, A. (2000). *Płeć psychiczna a poziom samoaktualizacji*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana.
- DAKOWICZ, A. (2014a). *Powodzenie małżeństwa. Uwarunkowania psychologiczne w perspektywie transgresyjnego modelu Józefa Kozielskiego*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana.
- DAKOWICZ, A. (2014b). The Affective Sphere of Spouses With High or Low Relationship Satisfaction. *Progress in Health Sciences*, 4(2), 96–101.
- DAKOWICZ, A. (2020). Psychotransgresyjna analiza sfery emocjonalnej małżonków o wyższym i niższym poziomie zadowolenia ze swojego związku. W: M. Sroczyńska, i A. Linek (red.), *Spoleczne konteksty współżycia i intymności. Szkice z socjologii emocji* (s. 145–163). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW.
- DAKOWICZ, A. (2021). *Zadowolenie z małżeństwa. Pedagogiczne implikacje dotyczące osobistego rozwoju małżonków, relacji małżeńskich i rodzicielskich*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.
- DAKOWICZ, A., i DAKOWICZ, L. (2022). Psychological Maturity of Young Men and Women for Marriage as the Predictor for the Observance of Contemporary Family Law. *Rocznik Teologii Katolickiej*, 21, 107–119. <https://rtk.uwb.edu.pl/index.php/rtk/article/view/34>
- DAKOWICZ, L., DAKOWICZ, A., JOCZ, B., i ANTCZAK, A. (2014). *Ramowy Program Wychowania do Życia w Rodzinie Miasta Białegostoku*. Białystok: Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku.
- DĄBROWSKA, Z. (2001). Małżeństwa w Polsce współczesnej. Studium empiryczne. *Roczniki Socjologii Rodziny*, 13, 29–43.
- DROŹDŹ, A. (2016). Dzisiejsze ataki na małżeństwo i rodzinę. *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne*, 49(1), 113–133.
- DRYLL, E., i CIERPKA, A. (2023). Narracja autobiograficzna w biegu życia. *Człowiek i Społeczeństwo*, 56, 23–43. <https://doi.org/10.14746/cis.2023.56.2>
- GOLEMAN, D. (1997). *Inteligencja emocjonalna*. Tłum. A. Jankowski. Poznań: Media Rodzina.
- GÓRALSKA, R. (2024). Kapitał emocjonalny w perspektywie całozyciowego uczenia się – ujęcie adaptacyjne versus krytyczne. *Rocznik Andragogiczny*, 30, 245–270. <https://doi.org/10.12775/RA.2023.014>
- HOLBÖCK, F. (2004). *Święci małżonkowie. Zwyczajne pary małżeńskie wszystkich wieków nadzwyczajnymi wzorami cnót*. Tłum. L. Biczysk. Częstochowa: Edycja Świętego Pawła.

- HUMENIUK, E., TARKOWSKI, Z., i GÓRAL-PÓLROLA, J. (2022). Emotional Intelligence of Parents and Their Reaction to a Child's Speech Disfluency. *Wychowanie w Rodzinie*, 28(3), 29–43. <https://doi.org/10.34616/wwr.2022.3.029.043>
- JAN PAWEŁ II (1987). *Adhortacja apostołska „Familiaris consortio”*. Częstochowa: Częstochowskie Wydawnictwo Archidiecezjalne Regina Poloniae.
- JAWOROWSKA, A. i MATCZAK, A. (2001). *Kwestionariusz Inteligencji Emocjonalnej INTEN.S. Schutte, J.M. Malouffa, L.E. Hall, D.J. Haggerty'ego, J.T. Copper, C.J. Golden, L. Dornheim. Podręcznik*. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych
- KAŹMIERCZAK, M. (2013). Postrzegana empatia partnera jako predyktor satysfakcji ze związku romantycznego. *Psychologia Społeczna*, 8(4), 435–447.
- KINDZIUK, M. (2020). *Emilia i Karol Wojtyłowie. Rodzice św. Jana Pawła II*. Kraków: Wydawnictwo Esprit.
- KOROL, E. (2015). Wzorce funkcjonowania rodziny pochodzenia a inteligencja emocjonalna młodych dorosłych. *Studia Psychologica*, 15(1), 19–32.
- KOSTRUBIEC-WOJTACHNIO, B. (2012). Kursy instruktorskie, czyli jak pomagać narzeczonym budować szczęśliwe małżeństwo i rodzinę. W: I. Ulfik-Jaworska, i A. Gała (red.), *Dalej w tę samą stronę. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Marii Braun-Galkowskiej* (s. 565–568). Lublin: Wydawnictwo KUL.
- KOWALIK-OLUBIŃSKA, M. (2005). Społeczno-edukacyjne konteksty rozwoju inteligencji emocjonalnej dziecka. *Psychologia Rozwojowa*, 10(1), 19–28.
- KRIEGELEWICZ, O. (2005). Inteligencja emocjonalna partnerów a zadowolenie ze związku i strategie rozwiązywania konfliktów w małżeństwie. *Przegląd Psychologiczny*, 48(4), 431–452.
- LESZCZYŃSKI, G. (1997). Niedojrzałość emocjonalna jako motyw stwierdzenia nieważności małżeństwa. *Łódzkie Studia Teologiczne*, 6(1), 309–327.
- LUBIŃSKI, D. (2014). Przyczyny rozpadu małżeństwa i rodziny w nauczaniu Benedykta XVI. *Teologia i Moralność*, 9(2), 183–200.
- ŁODYGOWSKA, E., i CHĘĆ, M. (2020). Związki między inteligencją emocjonalną a retrospektywną oceną postaw rodzicielskich. *Psychologia Wychowawcza*, 59(17), 51–64. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.2649>.
- MARIAŃSKI, J. (2023). Rodzina jako wartość podstawowa w świadomości młodzieży szkolnej. *Copernicus Political and Legal Studies*, 2(2), 80–102.
- MARTOWSKA, K. (2007). Cechy środowiska rodzinnego a inteligencja emocjonalna u dzieci. *Studia Psychologica*, 7, 181–194.
- MATCZAK, A. (2001). *Kwestionariusz Kompetencji Społecznych KKS. Podręcznik*. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych.
- MATCZAK, A., i KNOPP, K. A. (2013). *Znaczenie inteligencji emocjonalnej w funkcjonowaniu człowieka*. Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Filomatów Redakcja Liberi Libri.
- NEĆKA, E. (2023). *Psychologia. Wprowadzenie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- OLEŚ, P. K. (2011). *Psychologia człowieka dorosłego*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- PILARCZYK, H. (2023). Dojrzałość czy niedojrzałość? Dojrzałość nupturientów do zawarcia sakramentalnego związku na podstawie badań pilotażowych w archidiecezji poznańskiej. *Teologia i Moralność*, 18(2), 363–382. <https://doi.org/10.14746/TIM.2023.34.2.25>
- PLACZKIEWICZ, B. (2020). Inteligencja emocjonalna uczniów klas integracyjnych. *Psychologia Rozwojowa*, 25(2), 73–86. <https://doi.org/10.4467/20843879PR.20.013.12268>
- ROSTOWSKA, T. (2003). Dojrzałość osobowa jako podstawowe uwarunkowanie życia małżeńskiego i rodzinnego. W: I. Janicka, i T. Rostowska (red.), *Psychologia w służbie rodziny* (s. 45–55). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- RYŚ, M., GRESZTA, E., i GRABARCZYK, K. (2019). Intelktualna, emocjonalna i działaniowa bliskość małżonków a ich gotowość do rozwiązywania konfliktów oraz przebaczenia. *Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio*, 38(2), 221–254. <https://doi.org/10.34766/fetr.v2i38.77>

- Ryś, M., i SZTAJERWALD, T. (2019). Psychologiczne aspekty dojrzałości młodych do małżeństwa. *Skała Dojrzałości Psychicznej do Małżeństwa SKALDOM II. Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio*, 37(1), 158–183. <https://doi.org/10.34766/fetr.v1i37.43>
- SALOVEY, P., i MAYER, J. D. (1990). Emotional Intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185–211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- SCHMIDT, P. (2000). *Trening inteligencji emocjonalnej* (Tłum. P. Wieczorek). Warszawa: Wydawnictwo Amber
- SCHUTTE, N. S., MALOUFF, J. M., HALL, L. E., HAGGERTY, D. J., COPPER, J. T., GOLDEN, C. J., i DORNHEIM, L. (1998). Development and Validation of a Measure of Emotional Intelligence. *Personality and Individual Differences*, 25(2), 2, 167–177. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00001-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00001-4)
- SMITH, L., HEAVEN, P. C., i CIARROCHI, J. (2008). Trait Emotional Intelligence, Conflict Communication Patterns, and Relationship Satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 44(6), 1314–1325. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.11.024>
- SMOLEŃ, J., i ISKRA, J. (2023). Inteligencja emocjonalna drogą do pokojowego budowania relacji przyjacielskich. *Spoleczeństwo. Edukacja. Język*, 18, 75–88. [https://doi.org/10.19251/sej/2023.18\(6\)](https://doi.org/10.19251/sej/2023.18(6))
- STEUDEN, S. (2000). Psychologiczne aspekty powodzenia i niepowodzenia w małżeństwie. *Symposium*, 7(2), 49–70.
- ŚLUSARCZYK, W., KWIATKOWSKA, K., i CZYŻKOWSKA, A. (2024). Satisfaction With the Marital Relationship and the Religiosity of the Spouses. *Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio*, 57(1), 9–24. <https://doi.org/10.34766/fetr.v57i1.1262>
- ŚWIĄTKIEWICZ, W. (2016). Młodzież wobec małżeństwa i rodziny. Konteksty kulturowe i religijne. *Zeszyty Naukowe KUL*, 59(4), 133–148.
- TOMOROWICZ, A. (2011). Struktura kompetencji społecznych w ujęciu interakcyjnym. *Psychiatria*, 8(3), 91–96.
- TREMPAŁA, J. (2011). Natura rozwoju psychicznego. W: J. Trempała (red.), *Psychologia rozwoju człowieka* (s. 28–49). Wyd. 1. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- TRZEBIŃSKA, E., i GABIŃSKA, A. (2015). Poprawianie emocji w psychoterapii. *Roczniki Psychologiczne*, 18(3), 313–327.
- WERYSZKO, M. (2020). Miłość małżeńska – uwarunkowania powodzenia fundamentalnej relacji w rodzinie. *Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio*, 41(1), 129–143. <https://doi.org/10.34766/fetr.v41i1.220>
- WIERADZKA-PILARCZYK, A., i PILARCZYK, H. (2017). Problem dojrzałości osób przygotowujących się do sakramentu małżeństwa. *Teologia i Moralność*, 11(2), 163–180. <https://doi.org/10.14746/tim.2016.20.2.10>
- WOLIŃSKA-ŁOŚ, B. (2012). O kursach narzeczeńskich... do Mistrza. W: I. Ulfik-Jaworska, i A. Gała (red.), *Dalej w tę samą stronę. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Marii Braun-Galkowskiej* (s. 563–564). Lublin: Wydawnictwo KUL.
- ZYSKOWSKA, E. (2021). Osobowość niedojrzała a zdolność do wyrażenia zgody małżeńskiej. Wpływ rodziny pochodzenia na kształtowanie dojrzałości osoby. *Ius Matrimoniale*, 32(1), 87–105.

INTELIGENCJA EMOCJONALNA MŁODYCH KOBIEC
O WYŻSZYM I NIŻSZYM POZIOMIE
DOJRZAŁOŚCI PSYCHICZNEJ DO MAŁŻEŃSTWA

STRESZCZENIE

Celem pracy była próba określenia, czy dojrzałość psychiczna do małżeństwa młodych kobiet, definiowana jako akceptacja siebie, wewnętrzna integracja oraz podejście do małżeństwa i życia rodzinnego ma związek z inteligencją emocjonalną. Uzyskane wyniki wykazały, że młode kobiety o wyższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa charakteryzują się znacznie wyższą inteligencją emocjonalną niż kobiety o niższym poziomie dojrzałości psychicznej do małżeństwa. Przejawia się to m.in. w zdolnościach warunkujących wykorzystywanie przeżywanych emocji przy rozwiązywaniu napotykanym w życiu problemów.

Słowa kluczowe: inteligencja emocjonalna; dojrzałość psychiczna do małżeństwa

EMOTIONAL INTELLIGENCE OF YOUNG WOMEN
WITH HIGHER AND LOWER LEVEL
OF MENTAL MATURITY FOR MARRIAGE

SUMMARY

The study seeks to determine whether young women's psychological maturity for marriage, defined as self-acceptance, internal integration and approach to marriage and family life, is related to emotional intelligence. The results obtained showed that young women with a higher level of psychological maturity for marriage are characterized by much greater emotional intelligence than women with a lower level of psychological maturity for marriage. This is manifested, among other things, in the abilities that determine the use of experienced emotions when solving problems encountered in life.

Keywords: emotional intelligence; mental maturity for marriage